

499. plenární zasedání Evropského sociálního a hospodářského výboru (Brusel, 4. – 5. 6. 2014)

499. plenární zasedání Evropského hospodářského a sociálního výboru (EHSV) projednalo a přijalo tato důležitá stanoviska:

- **NAT/629 Průzkum a těžba uhlovodíků s využitím frakování**

Technický pokrok umožnil přístup k nekonvenčním fosilním palivům, jejichž těžba dříve byla příliš obtížná nebo nákladná. Ve Spojených státech v současné době připadá 60 % domácí produkce plynu na nekonvenční plyn, přičemž plyn z břidlic vykazuje nejvyšší míry růstu; to umožňuje z USA vyvážet levnější uhlí, zejména do Evropské unie.

Možné zásoby zemního plynu z břidlicových souvrství vyvolaly vysoká očekávání rovněž v některých částech EU: plyn z břidlic může potenciálně nahradit uhlíkově náročnější fosilní paliva, může snížit závislost na dodavatelských energiích z oblastí mimo Evropskou unii a může vytvářet nová pracovní místa, hospodářský růst a veřejné příjmy. Z toho důvodu některé členské státy aktivně provádějí průzkum plynu z břidlic.

Rizika spojená s technikou vysokoobjemového hydraulického štěpení – obecně nazývanou „frakování“ – však vyvolávají obavy z účinků na veřejné zdraví a životní prostředí. Značná část obyvatelstva rovněž pociťuje nedostatečnou úroveň předběžné opatrnosti, transparentnosti a veřejného projednávání, pokud jde o činnosti související s plynem z břidlic. Některé členské státy se rozhodly hydraulické štěpení zakázat nebo uložit moratoria.

Vysokoobjemové hydraulické štěpení – „frakování“ – budí obavy z hlediska účinků na veřejné zdraví a životní prostředí; je potřebné dotčeným komunitám poskytovat nejlepší možné informace, což usnadní jejich ochranu, stejně jako je potřebné vyšší zapojení místní úrovně do rozhodování o jednotlivých projektech, v souladu s příslušnými právními požadavky.

Pokyny Komise k těžbě nekonvenčních uhlovodíků tvoří soustava zásad, které mají členské státy uplatnit do šesti měsíců, a navazující systém monitorování.

EHSV zastává mínění, že dokumenty Komise (sdělení a doporučení) se zakládají na realistickém hodnocení tématu a další diskuse se musí zakládat na skutečnostech a poznacích, je však také nutné brát v úvahu významné subjektivní faktory, jako je vnímání rizika veřejností. EHSV zaujímá vyvážený pohled na potenciální úlohu nekonvenčních uhlovodíků v energetické skladbě Evropské unie.

EHSV se domnívá, že tento rámec, bude-li řádně prováděn, dostatečně vyhovuje potřebám použití na úrovni místních komunit, a není tedy nutné v tuto chvíli přijímat specifickou „směrnici o břidlicovém plynu“. „Acquis“ Evropské unie poskytuje přiměřené prostředky k nalezení řešení přeshraničních účinků frakování, pokud by skutečně nastaly. Pokud by objem takové aktivity v budoucnosti podstatně vzrostl, mohla/měla by být tato věc přehodnocena.

EHSV zdůrazňuje, že v zájmu sociální spravedlnosti a přijetí nekonvenčních uhlovodíků veřejností je nutné, aby část příjmů z těžebních poplatků a spotřebních daní putovala do rozpočtů dotčených komunit, a to transparentním a předvídatelným způsobem, čímž by jim kompenzovala jakékoliv nepříznivé důsledky, které by mohly nastat.

- **TEN/547 Ceny energie a energetické náklady**

Růst cen energií je velký politický problém. Vytváří dodatečné náklady pro domácnosti i průmysl, zhoršuje jejich nelehkou situaci a ovlivňuje konkurenceschopnost Evropy v celosvětovém měřítku. Evropská komise v reakci na žádost Evropské rady vypracovala hloubkovou analýzu cen energie a nákladů na energii v Evropě, aby pomohla tvůrcům politik pochopit souvislosti, dopad nedávného zvyšování cen na spotřebitele a politické důsledky.

Má-li se Evropa s podstatnými změnami v odvětví energetiky úspěšně vypořádat a zároveň nadále zajišťovat svým občanům přístup k udržitelným a cenově dostupným energiím a zachovat konkurenceschopnost průmyslu, je zapotřebí dalšího úsilí, a to jak na evropské úrovni, tak na vnitrostátních politických úrovních. Stejně tak musí reagovat průmysl i spotřebitelé. Sdělení se podrobně zabývá vývojem cen a nákladů a zkoumá, co je hnací silou tohoto vývoje, což umožňuje pochopit, jaká opatření budou nejúčinnější. Zabývá se rovněž dopadem na evropskou globální konkurenceschopnost a budoucím vývojem cen a nákladů.

Ceny energií mohou představovat významný faktor konkurenceschopnosti pro průmysl. Ekonomická analýza konkurenceschopnosti průmyslu by se však neměla omezovat na ceny energií. Při omezování změny klimatu má zásadní význam soudržnost na celosvětové úrovni. Vedoucí úloha Evropy s sebou nese riziko dopadů na konkurenceschopnost, přemísťování průmyslových podniků za hranice tohoto kontinentu a vývoz uhlíkových emisí.

Energetická účinnost, obnovitelná energie a jiné domácí zdroje energie – to vše jsou způsoby, kterými lze zvýšit bezpečnost dodávek, ovšem u každého z nich figurují faktory nákladovosti, rizika, environmentálního dopadu a společenské přijatelnosti. Jelikož se národní přístupy a postoje liší, je pro určení přijatelného energetického mixu v jednotlivých členských státech zapotřebí transparentní analýzy nákladů, přezkumu a lepší koordinace podpůrných nástrojů (např. pravidla a sazby týkající se výkupních cen). Stejně důležitá je i spolupráce se soudními zeměmi.

Mají-li být vynaloženy nutné investice, je nezbytné zabezpečit kapacitu energetického sektoru. Vnitřní trh s energií se musí dokončit, ale aby se mohl plně rozvinout jeho potenciál, je třeba jej podpořit vhodnými tržními nástroji, skutečnou koordinací národních energetických politik na úrovni Evropské unie a jasným společným směřováním. Základním předpokladem je obnovený důraz na transparentní a přesné údaje. Zohledněna by měla být specifická situace jednotlivých členských států – např. v souvislosti s „energetickými ostrovy“.

Pro zvýšení koordinace vyzývá EHSV k akci a přímé podpoře inkluzivního, reprezentativního, nezávislého a transparentního evropského energetického dialogu. Ten by se měl týkat spotřebitelů energie z řad domácností i podniků a komerčních a institucionálních subjektů v energetickém řetězci, jakož i místních, regionálních a celostátních orgánů. Rovněž by měl tvořit základ nového postupu řízení navrhovaného Komisí se záměrem dosáhnout cílů v oblasti energetiky a klimatu obsažených v rámcovém balíčku pro rok 2030.

Ceny energií mohou představovat významný faktor konkurenceschopnosti pro průmysl. Ekonomická analýza konkurenceschopnosti průmyslu by se však neměla omezovat na ceny energií. Při omezování změny klimatu má zásadní význam soudržnost na celosvětové úrovni. Vedoucí úloha Evropy s sebou nese riziko dopadů na konkurenceschopnost, přemísťování průmyslových podniků za hranice tohoto kontinentu a vývoz uhlíkových emisí.

Energetická účinnost, obnovitelná energie a jiné domácí zdroje energie – to vše jsou způsoby, kterými lze zvýšit bezpečnost dodávek, ovšem u každého z nich figurují faktory nákladovosti, rizika, environmentálního dopadu a společenské přijatelnosti. Jelikož se národní přístupy a postoje liší, je pro určení přijatelného energetického mixu v jednotlivých členských státech zapotřebí transparentní analýzy nákladů, přezkumu a lepší koordinace podpůrných nástrojů (např. pravidla a sazby týkající se výkupních cen). Stejně důležitá je i spolupráce se soudními zeměmi.

- **NAT/636 Rámec politiky v oblasti klimatu a energetiky 2020-2030**

Rámec vychází ze stávajícího klimaticko-energetického balíčku cílů do roku 2020 a z energetického plánu Komise a plánu přechodu na konkurenceschopné nízkouhlíkové hospodářství do roku 2050. Tyto dokumenty odrážejí cíl Evropské unie snížit emise skleníkových plynů do roku 2050 o 80 – 95 % oproti úrovni roku 1990 jako součást úsilí vyžadovaného od rozvinutých zemí.

Snížení emisí skleníkových plynů o 40 % oproti úrovni roku 1990, závazný cíl pro celou Evropskou unii dosáhnout podílu energie z obnovitelných zdrojů ve výši nejméně 27 %, obnovené cíle v oblasti politik energetické účinnosti, nový systém řízení a soubor nových ukazatelů pro zajištění konkurenceschopného a bezpečného energetického systému - to jsou pilíře nového rámce Evropské unie pro oblast klimatu a energetiky do roku 2030, který předložila Evropská komise.

Ve svém stanovisku EHSV doporučuje:

- zohlednit odvětvové cíle pro energetickou účinnost, například ve stavebnictví, aby byl využit obrovský potenciál této nejslibnější cesty ke splnění cílů energetické politiky nákladově efektivním způsobem;
  - vypracovat metody pro přípravu a realizaci navrhovaných národních plánů za skutečného zapojení občanské společnosti a stanovit závazné konzultace se sousedními zeměmi předtím, než budou na vnitrostátní úrovni přijata rozhodnutí s dalekosáhlými důsledky;
  - učinit rozhodující krok k vytvoření skutečného Evropského energetického společenství prostřednictvím koordinace národních plánů, v první řadě kvůli zabezpečení dodávek energie do Evropské unie;
  - více informovat o plánech zintenzivnění činnosti v odvětvích, která nejsou zahrnuta do systému obchodování s emisemi, především v odvětví dopravy, v zemědělství a ve využívání půdy;
  - zajistit dostatečná opatření k předcházení únikům uhlíků v energeticky náročných průmyslových odvětvích;
  - učinit zásadní kroky v oblasti inovací a výzkumu jakožto poskytovatelé reálných řešení výzev, a to ve spojení s opatřeními na podporu výroby zařízení pro nízkouhlíkovou ekonomiku, při zajištění výkonnosti průmyslu s pomocí lepší odborné přípravy
  - a učinit z mezinárodního rozvoje politik v oblasti klimatu hlavní prioritu a zároveň s tím věnovat větší pozornost přizpůsobení se změně klimatu.
- **NAT/637 Systém Evropské unie pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů**

Komise předložila legislativní návrh s cílem vytvořit rezervu tržní stability pro systém Evropské unie pro obchodování s emisemi (EU ETS) jako součást rámce politik v oblasti klimatu a energetiky do roku 2030. Tato rezerva tržní stability se začne uplatňovat od fáze 4 v roce 2021, aby tak byla účastníkům na trhu zajištěna potřebná jistota, pokud jde o nabídku formou dražby ve fázi 3, a dostatečný čas před vytvořením této rezervy.

Systém EU ETS byl vytvořen proto, aby cíle v oblasti snižování emisí byly splněny harmonizovaným a nákladově efektivním způsobem. Skutečnost, že mají podniky možnost zakoupit povolenky v případě, že je potřebují k pokrytí emisí, nebo zbylé povolenky prodat, pokud byly úspěšné při snižování emisí, umožňuje systému najít nákladově nejefektivnější způsoby snižování emisí v krátkodobém, střednědobém a dlouhodobém horizontu. Nicméně v důsledku závažné hospodářské krize došlo v systému ke značné strukturální nerovnováze mezi nabídkou a poptávkou po povolenkách – je zde přebytek zhruba 2 miliard povolenek, jež nejsou potřebné pro dodržení předpisů.

Výbor se ve svém stanovisku domnívá, že EU ETS je jedním z klíčových nástrojů politiky Evropské unie v oblasti klimatu a energetiky, pokud jde o snižování průmyslových emisí v Evropské unii, a proto vyzývá k jeho skutečnému zreformování tak, aby byly dosaženy cíle Evropské unie v oblasti klimatu vytyčené pro roky 2020 a 2030 a současně zůstala zachována konkurenceschopnost průmyslu a zamezilo se úniku investic. EHSV podporuje návrh zavést na začátku příštího obchodovacího období systému ETS v roce 2021 rezervu tržní stability jakožto opatření, které může vyřešit problém kolísání cen v tomto systému po roce 2020.

EHSV požaduje, aby:

- byly předem vymezeny mechanismy automatického přizpůsobování, díky nimž bude systém schopen odolávat velkým otřesům a které nebudou ponechávat volnost při uplatňování či umožňovat diskreční opatření;
- byl systém transparentní, předvídatelný a jednoduchý;
- byly omezeny náklady na přechod;
- byly dány předvídatelné investiční perspektivy;
- byly zaručeny stabilní dlouhodobé cíle;

- **SOC/500 Evropská síť zaměstnanosti (EURES)**

Cílem návrhu je zlepšit přístup pracovníků k podpůrným službám pro pracovní mobilitu uvnitř Evropské unie, a posílit tak spravedlivou mobilitu a zlepšit přístup k pracovním příležitostem v celé Unii.

Je nutné provést komplexní revizi, která zmodernizuje a posílí síť EURES a zohlední nové vzorce mobility, silící požadavky na spravedlivou mobilitu, změny v technologii pro sdílení údajů o volných pracovních místech, využívání mnoha různých kanálů nábory uchazečů o zaměstnání i zaměstnavatelů a rostoucí úlohu dalších zprostředkovatelů na trhu práce při poskytování náborových služeb vedle veřejných služeb zaměstnanosti.

Na základě navrhovaných nových pravidel by síť EURES fungovala efektivněji, obsazování pracovních míst by probíhalo transparentněji a posílila by se i spolupráce mezi členskými státy, a to zejména realizací následujících opatření:

- internetový portál EURES by nabízel **více pracovních příležitostí v EU**;
- **automaticky by přiřazoval** nabízená pracovní místa k životopisům v databázi;
- poskytoval by **základní informace o trhu práce EU a síti EURES** všem uchazečům o práci i zaměstnavatelům z celé Unie;
- nabízel by uchazečům i zaměstnavatelům **podpůrné služby související s mobilitou**, čímž by se usnadnil nábor pracovních sil i integrace pracovníků v nové pozici v zahraničí;
- zlepšil by **výměnu informací** o nedostatku či naopak nadbytku příslušných pracovních sil v jednotlivých zemích EU a následnou **koordinaci** příslušných opatření, čímž by se mobilita stala nedílnou součástí vnitrostátní politiky zaměstnanosti.

EHSV ve svém stanovisku:

- podporuje návrh Komise nahradit rozhodnutí 492/2011 a prováděcí rozhodnutí 2012/733/EU samostatným nástrojem;
- doporučuje, aby Evropská komise definovala spravedlivou mobilitu v rámci článku 2 *Definice* s ohledem na nové formy mobility a větší potřebu spravedlivé mobility;
- vítá rozšíření zásady transparentnosti i na jiné organizace, než jsou veřejné služby zaměstnanosti;
- pozitivně vnímá důraz na rozvoj a podporu přeshraniční spolupráce a návrh na využívání jednotného kontaktního místa pro komunikaci s přeshraničními pracovníky a zaměstnavateli v příhraničních oblastech. Doporučuje posílit úlohu partnerství EURES-T;
- volá po koherenci a synergii s politikami Evropské unie na podporu mobility. V souvislosti s implementací garance pro mladé podporuje rozšíření oblasti působnosti sítě EURES na občany hledající možnosti učňovské přípravy nebo pracovní stáže.

- **INT/731 Průmyslové výrobky**

V roce 2012 oslavila Unie 20. výročí jednotného trhu, který zajišťuje volný pohyb zboží, služeb, osob a kapitálu v rámci Evropské unie. Cílem tohoto sdělení je formulovat řadu doporučení pro právní předpisy týkající se vnitřního trhu s průmyslovými výrobky a stanovit širší vizi pro příští desetiletí.

Posilování účinnosti vnitřního trhu s průmyslovými výrobky bylo určeno jako priorita v aktualizaci sdělení o průmyslové politice v říjnu 2012. Toto sdělení doporučilo novou

industrializaci Evropské unie vycházející ze strategie založené na čtyřech pilířích. Jedním z nich je zlepšování přístupu na trhy.

Evropská komise tedy provedla hodnocení práva Evropské unie v oblasti průmyslových výrobků s cílem posoudit celkovou soudržnost a „účelnost“ regulačního rámce a vytvořit faktickou základnu týkající se kumulativních účinků právních předpisů z pohledu průmyslu. Souběžně Komise uspořádala veřejnou konzultaci zúčastněných stran. Toto sdělení vychází z výsledků hodnocení a veřejné konzultace a analyzuje regulační prostředí vnitřního trhu s průmyslovými výrobky.

EHSV zastává názor, že:

- technické normy týkající se průmyslových výrobků musí být předmětem demokratické, otevřené a transparentní regulace, do níž bude zapojena široká řada zainteresovaných subjektů;
  - oblast působnosti „základních požadavků“ veřejného zájmu, které by se měly odrazit v technických normách, by měla zahrnovat veškerý veřejný zájem považovaný za oprávněný na základě demokratického rozhodnutí;
  - technické normy je třeba pravidelně revidovat a zlepšovat o to rychleji, že v tomto odvětví dochází k mnoha inovacím;
  - malé a střední podniky nesmí být vyjmuty z uplatňování regulačních norem, jelikož cílem těchto norem je chránit veřejné zájmy;
  - návrh Komise použít nařízení, které bude jednotně a okamžitě uplatňováno v celé Unii, je opodstatněný;
  - je třeba podpořit to, aby se veškerým zainteresovaným subjektům, zvláště malým a středním podnikům, bezplatně poskytovaly výtahy z norem;
  - při uzavírání dohod o volném obchodu je nutně třeba zachovat demokratické, otevřené a transparentní rysy současné regulace technických norem týkajících se trhu průmyslových výrobků;
  - by se měla vytvořit centralizovaná elektronická databáze, která by šířila příslušné informace o normách pro každý výrobek;
  - je nutné podpořit vytvoření systému dozoru nad jednotným trhem on-line;
  - technické informace týkající se průmyslového výrobku jsou v tištěné podobě trvalým, pravým a nepadělatelným smluvním dokumentem a elektronický dokument lze přijmout pouze tehdy, bude-li splňovat tytéž požadavky;
  - je nezbytné posílit dozor nad trhem.
- **REX/390 - Transevropské obchodní a investiční partnerství (TTIP)**

Hlavním cílem tohoto stanoviska je poskytnout dobrý a kvalitní zdroj informací a stanovisko na počátku jednání o TTIP za účelem zvýšení reputace EHSV a jeho úlohy v rámci procesu obchodních jednání. Výbor je přesvědčen, že úspěšné TTIP by mohlo být významným faktorem vzniku skutečného růstu a optimismu. Vzhledem k obecně zdlouhavému zotavování z finanční a hospodářské krize z roku 2008 by vyvážená dohoda mohla přispět k návratu evropského hospodářství k hospodářskému růstu a vytváření pracovních míst.

Výbor se domnívá, že má-li se jakékoli dohodě dostat široké veřejné podpory, je absolutně nezbytné zajistit plnou transparentnost a konzultaci s EHSV a dalšími subjekty občanské společnosti. Zúčastněné strany musejí být seznamovány se všemi texty již od nejranější fáze. Po celou dobu jednání by se na konci každého kola vyjednávání měly konat informační schůzky pro občanskou společnost a měly by trvat až do poslední konzultační fáze před podpisem. Tyto informační schůzky by si získaly mnohem vyšší stupeň veřejné podpory, pokud by Evropská komise vyjasnila, že mají poradní charakter a že názory vyjádřené zúčastněnými stranami vyjednávači náležitě zohlední.

Výbor vítá skutečnost, že jeho tříčlenné monitorovací skupině EHSV bude umožněn přístup k dokumentům ve stejném rozsahu jako expertní poradní skupině ustavené Komisí. Výbor to považuje za uznání své role coby poradní instituce podle Lisabonské smlouvy.

Výbor se domnívá, že hlavní přínosy TTIP budou spočívat v oblasti regulace. Proto mají pevné závazky přijaté oběma stranami v tom smyslu, že TTIP neznamená snižování stávajících standardů, zcela zásadní význam. Splnění těchto závazků bude klíčové pro dosažení široké veřejné i politické podpory. Výbor si vyhrazuje právo posoudit případný výsledek optikou všech těchto úvah. Součástí dohody by rovněž měly být účinné mechanismy a spolupráce v oblasti regulace umožňující včasnou konzultaci k novým předpisům, které by se mohly týkat zájmů jedné ze stran. Tím však nesmí být dotčeno právo Evropské unie, jejích členských států nebo USA vytvářet předpisy v takové míře, již považují za vhodnou, a to v otázkách, jako je ochrana zdraví, spotřebitelů, pracovníků a životního prostředí.

Výbor věří, že nezbytností je podrobná kapitola týkající se obchodu a udržitelného rozvoje, kterou úpěnlivě očekává občanská společnost na obou stranách Atlantiku. Její nezbytné součásti jsou:

- strany musejí znovu potvrdit své závazky plynoucí z členství v Mezinárodní organizaci práce (MOP);
- minimální základ musí tvořit osm klíčových úmluv MOP přijatých v Singapurském prohlášení WTO v roce 1996;
- opětovné potvrzení společného závazku účinně provádět, prosazovat a vymáhat právní předpisy a iniciativy v oblasti životního prostředí;
- závazek zajišťovat a prosazovat zachování a udržitelné využívání přírodních zdrojů a hospodaření s nimi, ale i klíčových mnohostranných environmentálních dohod.

V tomto ohledu musí být základní součástí každé dohody silný společný mechanismus monitorování ze strany občanské společnosti. Tím by měla být zavedena povinnost každé ze stran konzultovat zástupce domácí občanské společnosti prostřednictvím specializované domácí poradní skupiny, což umožní vyvážené zastoupení hospodářských, sociálních a environmentálních zájmů. Na straně Evropské unie by klíčovou součástí tohoto mechanismu měl být EHSV. Rovněž je důležité, aby bylo zajištěno setkávání domácích monitorovacích skupin obou stran alespoň jednou ročně v rámci společného orgánu, jehož cílem bude přezkum provádění kapitoly o udržitelném rozvoji a předkládání společných sdělení a doporučení oběma stranám.

EHSV rovněž podtrhuje tyto aspekty:

- nutnost zahrnutí kapitoly věnované otázkám MSP;
- nutnost zachovat specifický charakter veřejných služeb v Evropské unii v souladu se závazky plynoucími ze Smlouvy o fungování Evropské unie;
- klíčový význam zajištění spolehlivých dodávek energie a přístupu ke strategickým surovinám;
- nezbytnost toho, aby se na obou stranách Atlantiku uplatňovala stejná míra přístupu k veřejným zakázkám;
- nezbytnost dodržování zásady předběžné opatrnosti zakotvené v Lisabonské smlouvě;
- nutnost nalézt praktický způsob dosažení právní jistoty u obchodní činnosti založené na zeměpisných označeních.

Jako okamžitou prioritu by EHSV měl pojmout založení kontaktní skupiny EU-USA. Toto stanovisko je počátkem, nikoli vyvrcholením účasti EHSV na procesu TTIP. Doporučujeme, aby byl zahájen průběžný projekt EHSV umožňující účastnit se monitorování postupu jednání o TTIP jménem občanské společnosti. Jeho součástí by mohla být např. další stanoviska, veřejná slyšení, semináře, konference atd. o tématech, jako jsou udržitelný rozvoj, MSP, ISDS, veřejné zakázky a zvláštní odvětvové analýzy.